

Nr 476

Av herr Annars m. fl., om en upprustning av de limnologiska institutionerna.

(Lika lydande med motion nr 401 i Första kammaren)

Limnologien, d. v. s. läran om sambanden mellan sötvattensorganismerna och deras miljöförhållanden, är i vårt land representerad som självständigt ämne vid universiteten i Lund (sedan 1929) och Uppsala (sedan 1949).

Limnologiska institutionen i Uppsala har nyligen (i juni 1963) flyttat in i en ny byggnad, varigenom med hänsyn till lokalutrymmen och utrustning väsentligt förbättrade förutsättningar skapats för såväl forskning som undervisning inom både teoretisk och tillämpad limnologi. Den nu disponibla nettogolvytan (2 550 m²) är nära 20 gånger större än de utrymmen som dessförinnan stod till institutionens förfogande, och även i kvalitativt hänseende är laboratoriernas utförande och resurser mycket tillfredsställande. Byggnadskostnaden uppgår till 3,2 miljoner kronor, medan inredning och utrustning betingar 1,4 miljon kronor. Riksdagen har således tidigare beviljat 4,6 miljoner kronor för den nya limnologiska institutionen i Uppsala.

För institutionens drift har emellertid hittills erhållits endast fyra nya befattningar (vaktmästare, instrumentmakare, reparatör och ekonomibitråde) och en ökning av materielanslaget med 3 000 kronor (till 27 000 kronor). Sammanlagt innebär denna förstärkning en årskostnad av ungefär 60 000 kronor, d. v. s. 1,3 % av de i den nya institutionen investerade engångsanslagen.

I sitt yttrande över Uppsala universitets petita till innevarande riksdag upptog universitetskanslern endast några av de tjänster som större akademiska konsistoriet äskat för limnologiska institutionen, nämligen:

- 1 kanslibitråde Ae 7
- 2 laboratoriebiträden Ae 9
- 2 000 assistenttimmar
- 1 räknebiträde Ae 5
- 1 fotobitråde Ae 5

Kanslern underströk därvid bl. a. att den enligt fastställd organisationsplan förutsedda undervisningen, med en årlig intagning av 48 studerande,

icke kan genomföras därest icke institutionens basorganisation förstärkes, samt att »med hänsyn till den betydelse ämnet limnologi har för samhället är det angeläget att institutionen utnyttjas till sin fulla kapacitet». I statsverkspropositionen (Bil. 10 s. 358) beräknas emellertid ytterligare medel endast för 700 assistenttimmar i ämnet limnologi. I övrigt ger departementschefen en allmän anvisning att vid »behov av nya biträdestjänster på grund av tillkomsten av nya lokaler eller — i laborativa ämnen — en kraftig ökning av studentantalet» i enlighet med ett tidigare förslag utbyta undervisningstimmar mot tekniska och administrativa hjälpkrafter.

Det är oss bekant att institutionschefen redan anhållit om att på denna väg få tre biträdestjänster (1 kanslibitråde, 1 laboratoriebitråde samt 1 ritbitråde) för att under tiden fram till innevarande budgetårs utgång kunna förbereda den nya undervisningen i limnologi. Men det är samtidigt uppenbart att denna utväg icke framdeles löser personalbristen vid institutionen. Dels behövs undervisningstimmarna för det ändamål de avsetts, nämligen för lärarkrafterna, dels fordras betydligt större personal för att institutionens olika avdelningar skall kunna börja fungera.

För närvarande är avdelningarna för vattenvård, radioaktivitet och bakteriologi i fullständig avsaknad av personal. Tre år i följd har erforderliga befattningar äskats i petita, men icke ens nu, året efter inflyttningen, beaktas att det krävs personal för att den nya institutionsbyggnaden skall kunna utnyttjas. Genom sitt förslag avsåg universitetskanslern att tillgodose åtminstone de mest trängande behoven av biträdeskrafter för att följande år taga upp de högre befattningarna. Statsverkspropositionen ger icke en gång en antydan om en dylik etappvis upprustning av den nya institutionens personella resurser.

Denna återhållsamhet framstår som särskilt missriktad när man betänker att limnologisk forskning och undervisning är av grundläggande betydelse för hushållningen med vårt lands vattentillgångar.

Mot bakgrunden härav borde det vara självklart att utan dröjsmål utbygga basorganisationen vid den nya limnologiska institutionen, så att verksamheten där kan komma i gång. De avdelningar som ännu står tomma har arbetsuppgifter som icke kan lösas på annat håll i landet och som icke minst ur det praktiska livets synpunkter är ytterst angelägna. Hit hör sådana frågor som olika vattens självreningsförmåga vid skilda slag av föroreningar, anrikning av radioaktiva ämnen i olika organismer, inverkan av olika ingrepp på fiskebestånd och fiske, de limnologiska förutsättningarna för ytvattentäkter i vattendrag av olika beskaffenhet m. m.

Intimt sammankopplad med forskningsarbetet är undervisningen och utbildningen av vetenskapligt kvalificerade arbetskrafter. Behovet av limnologisk expertis inom skilda sektorer av samhället är så stort, att efterfrågan icke tillnärmelsevis kan tillgodoses. Detta har samtidigt till följd att det icke är möjligt att hålla kvar utbildade limnologer vid institutionen,

så länge befattningar saknas. Å andra sidan skulle det på ett helt annat sätt än hittills vara möjligt att säkra rekryteringen, både inom den akademiska forskarkarriären och till olika statliga och kommunala tjänster, om tillräcklig personal erhålles för att driva institutionen på det sätt den är avsedd för.

Kanslerns förslag till föreliggande statsverksproposition utgör, som nämnts, endast en första etapp i denna riktning. Om icke ens detta delförslag kan förverkligas nästa budgetår, blir limnologiska institutionen för åtskillig tid framöver ur stånd att nyttiggöra den betydande investering som redan gjorts i den nya byggnaden samt dess inredning och utrustning.

Den limnologiska forskningen är så viktig för vårt lands ekonomi, att förstärkningen av den limnologiska institutionen i Lund även är påkallad. Utredning härom bör snarast göras.

Under återopandande av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av ett bifall till universitetskanslerns förslag beträffande tjänsterna vid limnologiska institutionen;

b) godkänna en därav följande höjning av avlöningsstaten för Uppsala universitet, utöver vad Kungl. Maj:t äskat, med kronor 87 200;

c) besluta att följande tjänster vid limnologiska institutionen vid Uppsala universitet skola inrättas fr. o. m. budgetåret 1965/66, nämligen

- 1) laborator i Bo 1 i tillämpad limnologi (tillika föreståndare för avdelningen för vattenvårdsfrågor),
- 2) forskarassistent i Ae 21, föreståndare för vattenkemiska avdelningen,
- 3) forskarassistent i Ae 21, föreståndare för bakteriologiska avdelningen,
- 4) forskningsingenjör i Ae 21, föreståndare för radioaktiva avdelningen;

d) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning av åtgärder för att förstärka de personella och tekniska resurserna vid limnologiska institutionen i Lund.

Stockholm i januari 1964

Erik Anners

Erik Tobé

John Lundberg

Hans Wachtmeister

Folke Björkman